

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

11 février 2005

PROJET DE LOI

**portant confirmation de l'arrêté royal
du 27 décembre 2004 fixant les règles
gouvernant la charge de la preuve ainsi
que les règles de procédures pour
l'exécution de l'article 1409, § 1er,
alinéa 4 et § 1er*bis*, alinéa 4,
du Code judiciaire**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
M. Walter MULS

SOMMAIRE

I. Exposé introductif de Madame Laurette Onkelinx, vice-première ministre et ministre de la Justice	3
II. Discussion	6
III. Votes	7

Document précédent :

Doc 51 **1536/ (2004/2005)** :
001 : Projet de loi.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

11 februari 2005

WETSONTWERP

**tot bekrachtiging van het koninklijk besluit
van 27 december 2004 tot vaststelling van
de voorschriften van de bewijsvoering
alook de regels van rechtspleging voor
de tenuitvoerlegging van artikel 1409, § 1,
vierde lid en § 1*bis*, vierde lid,
van het Gerechtelijk Wetboek**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER **Walter MULS**

INHOUD

I. Inleidende uiteenzetting van mevrouw Laurette Onkelinx, vice-eerste minister en minister van Justitie	3
II. Bespreking	6
III. Stemmingen	7

Voorgaand document :

Doc 51 **1536/ (2004/2005)** :
001 : Wetsontwerp.

**Samenstelling van de commissie op datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date du dépôt du rapport :**
Voorzitter / Président : Alfons Borginon

A. — Titulaires / Vaste leden :

VLD Alfons Borginon, Claude Marinower, Martine Taelman
PS Valérie Déom, Eric Massin, André Perpète
MR Alain Courtois, Olivier Maingain, Jean-Pierre Malmendier
sp.a-spirit Hilde Claes, Walter Muls, Guy Swennen
CD&V Jo Vandeurzen, Tony Van Parys
Vlaams Belang Bart Laeremans, Bert Schoofs
cdH Melchior Wathelet

B. — Suppléants / Plaatsvervangers :

Guido De Padt, Stef Goris, Guy Hove, Sabien Lahaye-Battheu
Alisson De Clercq, Thierry Giet, Karine Lallieux, Jean-Claude Maene
Anne Barzin, Eric Libert, Marie-Christine Marghem, Charles Michel
Anne-Marie Baeke, Stijn Bex, Dylan Casaer, Greet Van Gool
Liesbeth Van der Auwera, Servais Verherstraeten, Carl Devlies
Nancy Caslo, Alexandra Colen, N
Joëlle Milquet, Jean-Jacques Viseur

C. — Membres sans voix délibérative / Niet-stemgerechtigde leden:

ECOLO Marie Nagy

cdH	: Centre démocrate Humaniste		
CD&V	: Christen-Democratisch en Vlaams		
ECOLO	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales		
FN	: Front National		
MR	: Mouvement Réformateur		
N-VA	: Nieuw - Vlaamse Alliantie		
PS	: Parti socialiste		
sp.a - spirit	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.		
Vlaams Belang	: Vlaams Belang		
VLD	: Vlaamse Liberalen en Democraten		

Abréviations dans la numérotation des publications :		Afkortingen bij de nummering van de publicaties :	
DOC 51 0000/000 :	Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 51 0000/000 :	Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA :	Questions et Réponses écrites	QRVA :	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV :	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)	CRIV :	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV :	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	CRABV :	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV :	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	CRIV :	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN :	Séance plénière	PLEN :	Plenum
COM :	Réunion de commission	COM :	Commissievergadering
MOT :	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT :	moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants Commandes : Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.laChambre.be e-mail : publications@laChambre.be	Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers Bestellingen : Natieplein 2 1008 Brussel Tel. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.deKamer.be e-mail : publicaties@deKamer.be
---	---

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné ce projet de loi au cours de ses réunions des 1er et 3 février 2005.

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF DE MME LAURETTE ONKELINX, MINISTRE DE LA JUSTICE

L'idée de majorer, pour chaque enfant à charge, les montants protégés en cas de saisie ou de cession de la rémunération a été consacrée par la loi du 24 mars 2000 qui a modifié l'article 1409 du Code judiciaire.

Cette mesure devait permettre d'immuniser une somme de 2 000 francs belges (49,58 euros), par enfant, de manière à ce que les personnes qui font l'objet d'une saisie puissent continuer à faire face aux frais d'hébergement, d'éducation et d'entretien de leurs enfants.

Une première tentative de mise en œuvre de cette mesure s'est soldée par un échec: l'arrêté royal du 8 avril 2003 s'est avéré totalement impraticable.

Il s'est en effet très vite avéré que la notion d'enfant à charge devait faire l'objet d'une définition spécifique et que la mise en œuvre de la majoration du seuil insaisissable impliquait nécessairement l'établissement de critères de preuve ainsi que d'une procédure *ad hoc*.

Il fallait donc modifier à nouveau le Code judiciaire.

L'article 377, 2° de la loi programme du 22 décembre 2003, a ainsi habilité le Roi à déterminer, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, les règles gouvernant la charge de la preuve, en ce compris la force probante et la durée de validité des preuves, ainsi que les règles de la procédure.

Cette habilitation a été mise en œuvre par l'arrêté du 27 décembre 2004 fixant les règles gouvernant la charge de la preuve ainsi que les règles de procédures pour l'exécution de l'article 1409, § 1er, alinéa 4 et § 1er *bis*, alinéa 4, du Code judiciaire.

Le projet qui est soumis à l'approbation de la commission vise à confirmer cet arrêté.

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsontwerp besproken tijdens de vergaderingen van 1 en 3 februari 2005.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING VAN MEVROUW LAURETTE ONKELINX, MINISTER VAN JUSTITIE

Het idee om, voor elk kind ten laste, de bedragen te verhogen die beschermd zijn in geval van beslagname of overdracht van de bezoldiging, werd tot regel verheven door de wet van 24 maart 2000, die artikel 1409 van het Gerechtelijk Wetboek wijzigde.

Deze maatregel moet het mogelijk maken een bedrag van 2 000 Belgische frank (49,58 euro) per kind te immuniseren, zodat de personen die het voorwerp van een inbeslagname zijn verder het hoofd kunnen bieden aan de kosten voor huisvesting, opvoeding en levensonderhoud van hun kinderen.

Een eerste poging om deze maatregel in werking te brengen is uitgelopen op een mislukking: het koninklijk besluit van 8 april 2003 bleek volledig onwerkzaam te zijn.

Het bleek inderdaad snel dat het begrip kind ten laste het voorwerp moest zijn van een specifieke definitie en dat de inwerkingstelling van de verhoging van de inbeslagnamedrempel het noodzakelijk maakte dat men bewijskrachtige criteria en een *ad hoc* procedure opstelde.

Het Gerechtelijk Wetboek moest dus opnieuw worden gewijzigd.

Artikel 377, 2°, van de programmawet van 22 december 2003 heeft de Koning gemachtigd om, bij een in de Ministerraad overlegd besluit, de regels te bepalen voor de bewijslast, erin begrepen de bewijskracht en de geldigheidsduur van de bewijzen, alsook de regels van rechtspleging.

Deze machtiging werd in werking gebracht door het besluit van 27 december 2004 tot vaststelling van de voorschriften van de bewijsvoering alsook de regels van rechtspleging voor de tenuitvoerlegging van artikel 1409, § 1, vierde lid en § 1 *bis*, vierde lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

Het ontwerp dat thans ter goedkeuring van de commissie wordt voorgelegd beoogt het bevestigen van dit besluit.

Présentation des règles consacrées par l'arrêté

La majoration des montants insaisissables ou incensibles pourra être obtenue, à la demande de l'intéressé, lorsqu'il est informé de la saisie ou de la cession de rémunération.

À l'avenir, toute notification de saisie ou de cession sera accompagnée d'un formulaire type de déclaration d'enfant à charge. Cet arrêté fera l'objet d'un arrêté ministériel en cours de préparation.

Le débiteur qui souhaite bénéficier de la majoration du montant insaisissable devra le retourner complété, signé et accompagné des pièces justificatives établissant le nombre et la réalité des enfants qu'il invoque comme étant à sa charge.

Il s'agit en réalité de prouver l'intervention financière substantielle dans les frais d'hébergement, d'éducation et d'entretien de l'enfant.

Tous les cas de figure ne pouvant être encadrés par la loi, le gouvernement a décidé de ne pas déroger, en la matière, au principe de la liberté de la preuve.

Toutefois, afin de simplifier la mise en œuvre du mécanisme de protection, une attention particulière a été réservée aux cas de figure les plus courants, qui sont également les plus flagrants.

Il s'agit, d'une part, de la cohabitation durable, même si elle n'est pas exclusive et continue, et d'autre part, de l'hypothèse où le parent verse une part contributive.

Dans ces deux hypothèses, l'intervention financière au bénéfice de l'enfant est évidente.

Le gouvernement a également été attentif à la situation des enfants vivant au sein de familles recomposées. Dès lors que l'enfant de son partenaire en profitera, le «beau-père» ou la «belle-mère» pourra également bénéficier de la majoration, mais uniquement dans l'hypothèse de la cohabitation.

Celui-ci participe en effet, pour peu qu'il ait des revenus, aux frais du ménage et ainsi, que ce soit directement ou indirectement, à tout le moins aux frais d'hébergement et d'entretien de l'enfant de son partenaire.

Voorstelling van de voorschriften die door het besluit tot regel werden verheven

De verhoging van de bedragen die niet vatbaar zijn voor inbeslagname of overdracht kan worden bekomen op aanvraag van de betrokkene, wanneer hij geïnformeerd wordt over de inbeslagname of de overdracht van de bezoldiging.

In de toekomst zal elke notificatie van inbeslagname of overdracht vergezeld zijn van een standaardformulier van verklaring van kind ten laste. Dit besluit zal het voorwerp zijn van een ministerieel besluit dat thans in voorbereiding is.

De schuldenaar die wenst te genieten van de verhoging van het niet voor beslag vatbare bedrag zal het moeten terugsturen, ondertekend en vergezeld van de bewijskrachtige stukken die het aantal en de juistheid vaststellen van de kinderen van wie hij aanvoert dat hij ze ten laste heeft.

In werkelijkheid gaat het erom te bewijzen dat men substantieel financieel bijdraagt in de kosten voor huisvesting, opvoeding en levensonderhoud van het kind.

Omdat niet alle denkbeeldige situaties door de wet kunnen worden omkaderd, heeft de regering besloten om op dit vlak niet af te wijken van het principe van de vrijheid van bewijslevering.

Niettemin, en teneinde de inwerkingstelling van het beschermingsmechanisme te vereenvoudigen, werd bijzondere aandacht besteed aan de meest courante denkbeeldige situaties, die ook de meest voorkomende zijn.

Het gaat enerzijds over het duurzame samenwonen, ook al is dit niet uitsluitend en onafgebroken, en anderzijds in het geval dat de ouder een bijdrage stort.

In beide gevallen is de financiële tussenkomst in het voordeel van het kind evident.

De regering heeft ook aandacht geschonken aan de situatie van de kinderen die in opnieuw samengestelde gezinnen leven. Indien het kind van de partner ervan geniet, kan de «stiefvader» of «stiefmoeder» eveneens genieten van de verhoging, maar alleen in geval van de samenwoning.

De partner draagt, indien hij of zij eigen inkomsten heeft, inderdaad bij tot de kosten voor de huishouding en zodoende, rechtstreeks of onrechtstreeks, minstens tot de kosten voor huisvesting en levensonderhoud van het kind van zijn partner.

La preuve de la cohabitation pourra aisément être apportée, soit par une attestation de composition de ménage reprenant l'inscription de l'enfant à la même adresse que le débiteur, soit par la production d'un jugement ou d'un accord établissant la garde partagée. La combinaison des deux documents permettra d'établir le lien entre le beau-parent et l'enfant lorsqu'ils ne sont pas inscrits à la même adresse.

La deuxième situation que le gouvernement a entendu viser expressément est celle du parent qui verse une contribution alimentaire, que ce soit en vertu d'un jugement ou d'un accord. Ici aussi, l'intervention financière est évidente. Il suffira dès lors à la personne intéressée d'en établir la réalité par la production d'extraits de compte.

Cette hypothèse ne concerne que les parents, et non leurs nouveaux partenaires dans le cadre d'une famille recomposée.

À côté des certificats de domicile, des jugements ou accords organisant la garde partagée et des extraits de comptes démontrant le versement d'une contribution alimentaire, le gouvernement a prévu un quatrième mode privilégié de preuve.

La charge d'un enfant au sens de l'article 1409 du Code judiciaire se confond en effet avec cette notion en ce qui concerne l'assurance soins de santé: la production d'une attestation de la mutuelle établissant que l'enfant est à charge de la personne qui fait l'objet de la saisie lui ouvrira d'office le droit à la majoration des montants insaisissables.

En cas de saisie, il appartient à l'huissier d'apprécier la réalité de la situation invoquée et d'en dresser procès-verbal. Ce procès-verbal sera notifié au créancier ainsi qu'au débiteur.

Lorsqu'un des modes de preuve privilégié est utilisé, l'huissier est tenu de constater la réalité de la charge invoquée et de tenir compte de la majoration.

Le créancier pourra toutefois introduire un recours devant le juge des saisies. La procédure est particulièrement simple puisqu'elle est introduite par simple dépôt, au greffe, du procès-verbal contesté.

L'intervention d'un huissier n'étant pas garantie dans le cadre de la procédure de cession de rémunération, la déclaration d'enfant à charge devra être renvoyée, complétée, à l'employeur.

Het bewijs van samenwonen kan makkelijk worden geleverd door ofwel een bewijs van gezinssamenstelling, waarbij de inschrijving van het kind op hetzelfde adres hernomen wordt als dat van de schuldenaar, ofwel door het voorleggen van een rechterlijk vonnis of een overeenkomst dat de gedeeltelijke materiële bewaring vastlegt. De combinatie van de twee documenten zal het mogelijk maken om een link te leggen tussen de stiefouder en het kind, wanneer zij niet op hetzelfde adres zijn ingeschreven.

De tweede situatie die de regering uitdrukkelijk wilde beogen, is die van de ouder die een bijdrage voor levensonderhoud stort, zowel krachtens een vonnis als krachtens een overeenkomst. Het zal dan volstaan dat de betrokken persoon de realiteit ervan bewijst door het voorleggen van rekeninguittreksels.

Dit geval heeft alleen betrekking op de ouders en niet op hun nieuwe partners in het kader van een opnieuw samengesteld gezin.

Naast het getuigschrift van woonplaats, vonnissen of een akkoord dat de gedeelde materiële bewaring organiseert, evenals rekeninguittreksels die bewijzen dat er een bijdrage voor levensonderhoud wordt gestort, heeft de regering in een vierde bevoorrechte manier voorzien om het bewijs te leveren.

De kinderlast in de zin van artikel 1409 van het Gerechtelijk Wetboek valt inderdaad samen met dit begrip inzake de ziektekostenverzekering: het voorleggen van een attest van de verzekeringsinstelling waarin wordt bepaald dat het kind ten laste is van de persoon die het voorwerp is van de inbeslagname, zal hem van ambtswege het recht geven op de verhoging van de bedragen die niet vatbaar zijn voor inbeslagname.

In geval van inbeslagneming behoort het aan de deurwaarder om te oordelen over de waarachtigheid van de aangevoerde situatie en om hiervan proces-verbaal op te maken. Dit proces-verbaal zal dan ter kennis gebracht worden van de schuldeiser en van de schuldenaar.

Wanneer één van de bevoorrechte manieren om het bewijs te leveren wordt gebruikt, is de deurwaarder ertoe gehouden om de waarachtigheid vast te stellen van de aangevoerde last en om rekening te houden met de verhoging.

De schuldeiser kan niettemin in beroep gaan bij de beslagrechter. De procedure is bijzonder eenvoudig, aangezien ze ingeleid wordt via eenvoudig neerleggen bij de griffie van het betwiste proces-verbaal.

Omdat de tussenkomst van een deurwaarder niet gewaarborgd is in het kader van de loonsoverdracht, moet de verklaring van kind ten laste volledig ingevuld naar de werkgever worden teruggestuurd.

Si la déclaration est accompagnée d'un des documents auxquels est attachée la valeur probante particulière, l'employeur aura l'obligation d'en tenir compte. Dans les autres cas, il apprécie la pertinence des pièces produites.

S'il estime les moyens de preuve avancés par le travailleur insuffisants, il devra en faire la déclaration au greffe des saisies.

II. — DISCUSSION

Formalités

M. Tony Van Parys (CD&V) demande que le dossier relatif au projet de loi soumis par la ministre soit complété. Il renvoie à l'avis du Conseil d'État, qui formule l'observation suivante:

«Les formalités préalables ne peuvent être considérées comme valablement accomplies puisque ni l'avis de l'inspecteur des finances ni l'accord du ministre du Budget ne figurent au dossier.» (DOC 51 1536/001, p.6)

La ministre précise que l'accord du ministre du Budget a été reçu le 15 décembre 2004. Le document concerné est remis aux membres de la commission. La ministre transmet également l'accord de l'inspecteur des finances.

La notion de «parent social»

M. Philippe Monfils (MR) demande ce que la ministre entend par «parent social». Ces termes figurent dans l'arrêté royal portant exécution de l'article 1409, § 1er, alinéa 4, et 1409, § 1er bis, alinéa 4, du Code judiciaire relatif à la limitation de la saisie lorsque qu'il y a des enfants à charge. Le membre fait observer que la Chambre est saisie de propositions de loi réglant le statut du parent social. Il importe de définir cette notion de manière absolument claire.

S'agit-il des personnes qui hébergent l'enfant et assument son entretien et son éducation?

La ministre répond que le rapport au Roi de l'arrêté royal du 27 décembre 2004 précité (*Moniteur belge* du 31 décembre 2004) définit la notion de «parent social» dans les termes suivants:

Indien bij de verklaring een van de documenten is gevoegd die een bewijskrachtige waarde hebben, zal de werkgever verplicht zijn hiermee rekening te houden. In de andere gevallen beoordeelt hij de relevantie van de voorgelegde stukken.

Indien hij van mening is dat de bewijzen die de werknemer voorlegt onvoldoende zijn, moet hij hiervan, verklaring afleggen bij de griffie van de beslagrechtbank.

II. — BESPREKING

Vormvereisten

De heer Tony Van Parys (CD&V) vraagt dat het dossier dat de minister met betrekking tot het wetsontwerp voorlegt, zou vervolledigd worden. Hij verwijst naar het advies van de Raad van State die het volgende opmerkt:

«Men mag er niet van uitgaan dat de voorafgaande vormvereisten op geldige wijze vervuld zijn, aangezien zowel het advies van de inspecteur van financiën, als de akkoordbevinding van de minister van Begroting ontbreken in het dossier.» (DOC 51 1536/001, blz. 6)

De minister deelt mee dat het akkoord van de minister van Begroting verkregen werd op 15 december 2004. Het betreffende stuk wordt aan de commissieleden overhandigd. De minister overhandigt eveneens het akkoord van de inspecteur van financiën.

Het begrip «zorgouder»

De heer Philippe Monfils (MR) vraagt wat de minister onder «zorgouder» verstaat. Deze term komt voor in het koninklijk besluit ter uitvoering van artikel 1409, § 1, vierde lid, en 1409, § 1 bis, vierde lid, van het Gerechtelijk Wetboek inzake de beperking van de inbeslagneming wanneer er kinderen ten laste zijn. Het lid wijst er op dat er wetsvoorstellen hangende zijn die het statuut van de zorgouder regelen. Het is niet onbelangrijk om het begrip in alle duidelijkheid te omschrijven.

Gaat het om de personen die het kind huisvesten en instaan voor zijn onderhoud en opvoeding?

De minister antwoordt dat het verslag aan de Koning bij het voormelde koninklijk besluit van 27 december 2004 (*Belgisch Staatsblad* van 31 december 2004), het begrip «zorgouder» omschrijft als volgt:

«Il doit exister un lien privilégié entre le débiteur et l'enfant à charge. Comme il sera exposé ci-après, la charge d'un enfant consiste en la participation ou la prise en charge des frais d'hébergement, d'entretien ou d'éducation. En principe, ces frais doivent être pris en charge par les parents. Compte tenu de l'évolution des structures familiales, il est également tenu compte du «parent social». Cette notion vise tant le partenaire d'un parent qui a reconstitué une nouvelle cellule familiale que le grand-parent ou toute autre personne qui assume, en remplacement du ou des parents, l'hébergement, l'entretien ou l'éducation de l'enfant. Le critère déterminant doit être celui du lien privilégié et du rôle assumé, aux côtés d'un parent ou en substitution de l'un ou des deux parents.»

M. Philippe Monfils (MR) propose que le statut du parent social soit fixé rapidement, de manière à ce que l'on ne doive pas à chaque fois redéfinir cette notion à l'occasion d'un texte de loi déterminé.

III. — VOTES

L'article 1er est adopté à l'unanimité.

L'article 2 est adopté par 12 voix et une abstention.

L'ensemble du projet de loi est adopté par 12 voix et une abstention.

Le rapporteur,

Le président,

Walter MULS

Alfons BORGINON

«Er moet een bevoorrechte band bestaan tussen de schuldenaar en het kind ten laste. Zoals hierna zal worden uiteengezet, bestaat het ten laste hebben van een kind in het deelnemen aan of het ten laste nemen van de kosten voor huisvesting, levensonderhoud of opvoeding. In principe moeten deze kosten ten laste worden genomen door de ouders. Rekening houdend met de evolutie van de gezinsstructuren, werd eveneens rekening gehouden met de «zorgouder». Dit begrip beoogt zowel de partner van een ouder die een nieuw gezin heeft gesticht, als de grootouder of elke andere persoon die, in vervanging van de ouder of ouders, zorg draagt voor de huisvesting, het levensonderhoud of de opvoeding van het kind. Het doorslaggevende criterium moet dat zijn van de bevoorrechte band en van de betrokkenheid, naast een ouder of in vervanging van één of van beide ouders.»

De heer Philippe Monfils (MR) stelt voor dat het statuut van de zorgouder spoedig zou worden vastgesteld, zodat de term niet telkens opnieuw zou moeten omschreven worden, naar aanleiding van een bepaalde wettekst.

III.— STEMMINGEN

Artikel 1 wordt eenparig aangenomen.

Artikel 2 wordt aangenomen met 12 stemmen en 1 onthouding.

Het gehele wetsontwerp wordt aangenomen met 12 stemmen en 1 onthouding.

De rapporteur,

De voorzitter,

Walter MULS

Alfons BORGINON